

March 22, 1948

Report on the Marshall Plan by M. Cristian and I. Nitescu

Citation:

"Report on the Marshall Plan by M. Cristian and I. Nitescu", March 22, 1948, Wilson Center Digital Archive, Arhiva MAE (AMAE)- Dosar special "Refuzul Romaniei de a participa la Planul Marshall", vol. C298, nr.212/1947. Contributed by Marian Zulean. <https://digitalarchive.umd.edu/document/300695>

Summary:

An analytical report written by internal analysts from the Romanian Foreign Ministry, M. Cristian and I. Nitescu, in 22 March 1948 to estimate the evolution and impact of the Marshall Plan.

Credits:

This document was made possible with support from Blavatnik Family Foundation

Original Language:

Romanian

Contents:

Original Scan

Document declassificat
(HG nr. 1201 / 4.12.2012)

Geneza și obiectivele
Planului Marshall.

"Planul de ajutorare a Europei" sau cum îl numesc Americanii, "European ^{Recovery} Reconstruction Program" nu este o inovație a burgheziei americane, scoasă la lumină la 5 Iunie 1947, data discursului dela Harvard al d-lui Marshall. Se știe că și după primul războiu mondial burghezia americană a recurs la un plan asemănător, -planul Dawes (1925) care a adus beneficii considerabile industriaișilor nord-americani și a cărui consecință directă a fost restabilirea potențialului economic -militar al Germaniei. Nu insistăm asupra semnificației planului Dawes și nici asupra semnificației întregii politici de sprijinire a "bastionului" german de către burghezia Anglo-Saxonă în scopuri agresive.

Desigur între planul Dawes și planul Marshall există deosebiri substanțiale. Nu le enumerăm ci ne mulțumim doar cu menționarea similitudinii de intenții și de metode ale burgheziei americane, pe plan economic și politic, după primul și cel de al 2-lea războiu mondial.

Încă înainte de sfârșitul celui de al 2-lea războiu mondial, liniile mari ale viitorului plan Marshall fuseseră schițate în discursurile reprezentanților intereselor mării finanțe americane. Dacă despre obiectivele politice aceștia încă păstrau în public o tăcere prudentă, vorbeau în schimb destul de deschis despre necesitatea expansiunii economice în Statele Unite.

Amintim de pildă de discursul d-lui Dean Acheson, ținut în fața Comisiei Camerei Reprezentanților pentru studiul politicii economice nord-americane postbelice. Dl. Acheson, atunci Secretar Adjunct al Departamentului de Stat s'a declarat pentru întrebuintarea pe plan mondial a "diplomației dolarului". În declarațiile sale dela 30 Noembrie 1944 el insista asupra necesității vitale pentru U.S.A. de a achiziționa noi piețe de desfacere prin orice mijloace. Dl. Acheson sublinia astfel un punct foarte

Document declassificat
(HG nr. 1201 / 4.12.2012)

important al viitorului plan Marshall.

În momentul când dl. Marshall rostea cunoscutul discurs la Harvard situația economică internă a Statelor Unite ajunsese la o asemenea conjunctură încât impunea cercurilor conducătoare nord-americeane găsirea unor "soluții" rapide pentru a atenua grava criză de supra-producție care se anunța.

Iată câteva cifre:

Producția industrială a Statelor Unite
în 1946, - în procente.

<u>In raport cu 1938;</u>	<u>In raport cu 1937</u>	<u>In raport cu 1929</u>
191	149	137,3

(Oxford Bulletin, Martie -Apr. 1947)

Deci în 1946 producția industrială a Statelor Unite se dublase în comparație cu producția din ultimul an înainte de izbucnirea celui de al 2-lea războiu mondial, și crescuse cu 37,3% în comparație cu punctul maxim al producției (1929) dintre anii ce s'au scurs între cele două războaie mondiale. După cum se vede o creștere simțitoare. Nu insistăm asupra cauzelor și nici asupra motivelor pentru care după cel de al doilea războiu mondial surplusul de producție nu putea fi absorbit de piața internă. Se impune însă o primă concluzie: achiziționarea de noi piețe de desfacere pe piața mondială și slăbirea eventualilor concurenți (-Anglia, Franța, Italia....) devenea o problemă vitală pentru capitalismul Nord-American.

(Evident burghezia nord-americană recurge și la alte pseudo-soluții pentru preîntâmpinarea crizei de supra-producție, nu numai la "soluția" piețelor de desfacere externe. Ne ocupăm însă numai de acest ultim aspect legat de planul Marshall).

Problema piețelor de desfacere, în special problema pieței europene, revine cu insistență în discursurile oamenilor politici nord-americani. Caracteristic este de pildă mesajul Președintelui Truman adresat Congresului la 1 Martie 1946. Dl. Truman sună clopotul de alarmă: "Odată cu anularea comenzilor de războiu o mare parte a potențialului economic american este condamnat la inactivitate". Mesajul indică în continuare pericolul care amenință în special industria grea.

Atot lămuritoare este și mărturia lui Arthur Paul, Directorul Secției Comerțului Exterior din Ministerul Comerțului al U.S.A. Intrebuintarea resurselor Statelor Unite -recunoaște dl.

Document declassificat
(HG nr. 1201 / 4.12.2012)

Arthur Paul - "nu este o operă filantropică ci prilejuește deschiderea de noi piețe de desfacere pentru industria și agricultura noastră". (Foreign Commerce Weecly din 19 Decembrie 1946).

Deci cu mult înainte de discursul d-lui Marshall planul care avea să-i poarte numele fusese prezent sub o formă sau alta în preocupările conducătorilor nord-americieni. Planul avea rădăcini adânci în realitatea economică și politică a Statelor Unite. Este clar că oamenii de afaceri nord-americieni interesați să câștige piața europeană pentru mărfurile americane și să slăbească pe eventualii concurenți, nu-și puteau ajunge scopurile economice și politice decât dacă țările respective din punct de vedere economic deveneau total independente de U.S.A. Concesiunile politice ar fi urmat ca o consecință logică. Se cerea însă o serioasă "pregătire" a planului Marshall. Mergând pe această linie Guvernul Nord American s'a străduit continuu să mențină și chiar să mărească "foamea de dollari" a țărilor europene, izvorâtă din balanța lor comercială pasivă față de U.S.A. Ca ilustrare a acestei politici amintim de desființarea prematură nejustificată a U.N.R.R.A.-ei și de abrogarea bruscă a legii de împrumut și închiriere (lend -lease).

După cum am mai spus conducătorii Statelor Unite nu urmăreau prin planul Marshall doar câștigarea piețelor de desfacere europene și deci atenuarea crizei de supra-producție, -ci și scopuri politice și strategice de mare importanță. Raportul Comitetului Consultativ Harrimen pentru acordarea de ajutoare țărilor străine, de pe lângă Președintele Truman sublinia semnificativ în Noembrie 1947 că "interesele Statelor Unite în Europa nu pot fi considerate doar din punctul de vedere al factorilor economici. Aceste interese au totodată un caracter strategic și politic".

În momentul când a fost propus planul Marshall inițiatorii săi aveau intenția precisă de a se folosi de greutățile economice ale țărilor "ajutate" pentru a le impune condiții economice și politice conforme intereselor capitalului nord-american. Asupra acestor interese nu insistăm aci dar subliniem că în concepția inițiatorilor planului Marshall, Germania de Vest urma să devină un adevărat arsenal al puterilor occidentale pus sub dominație americană, și menit a deveni una din principalele baze de agresiune în Europa.

Document declassificat
(HG nr. 1201 / 4.12.2012)

Discursul dela Harvard.

La 5 Iunie 1947 în discursul ținut în fața studenților Universității din Harvard, dl. Marshall Ministru de Externe al Statelor Unite, menționând distrugerile provocate de războiu în Europa, arată că U.S.A. trebuie și dorește să ajute efectiv la "refacerea" Europei. Socotind însă că inițiativa trebuie să vină dela europeni, dl. Marshall invita Statele europene să se pună de acord și să stabilească "un program comun de refacere" care să indice nevrile pe care U.S.A., dacă va socoti util, ar putea să le îndeplinească.

Deși propunerea a fost schițată atât de vag, discursul d-lui Marshall a avut un mare răsunset provocând aprinse comentarii și stârnind o vie activitate diplomatică. Se pare că discursul a fost precedat de unele consultații între reprezentanții Angliei și Statelor Unite, iar imediat după rostirea lui, dl. Truman a declarat că aprobă acțiunea Secretarului Departamentului de Stat.

Conferința tripartită

Primele țări care au luat o atitudine au fost, cum era și de așteptat, Anglia și Franța.

La 17 Iunie dl. Bevin pleacă la Paris unde ia contact cu dl. Bidault și împreună hotărăsc convocarea imediată a unei conferințe tripartite a Ministrilor de Externe ai Franței, Angliei și Uniunii Sovietice, invitând în acest scop pe dl. Molotov. Uniunea Sovietică acceptă invitația însă cu rezervă și circumspecție. Dl. Molotov declară că va lua parte la conferință deși nu are la dispoziție informații asupra caracterului și condițiilor ajutorului oferit.

La 28 Iunie se deschide la Paris Conferința tripartită în cursul căreia diferențele de concepție nu întârzie să se arate.

Dl. Bevin prezintă un plan conform căruia ar urma să se constituie un "Comitet directoriu" compus din reprezentanții celor patru Mari Puteri, plus reprezentanții ^{altor} a patru State europene. Acest Comitet ar avea sarcina să alcătuiască un program comun pe patru ani care să cuprindă: 1) Indicarea nevoilor țărilor europene. 2) Rezultatele pe care ele le-ar putea avea prin "efort propriu de recon-

Document declassificat
(HG nr. 1201 / 4.12.2012)

strucție "sau prin schimb intereuropean. 3) Nevoile care nu ar putea împlinite decât prin "ajutorul american".- Pentru alcătuirea programului Comitetul va fi în permanent contact cu Guvernele Statelor europene, cu Națiunile Unite și cu autoritățile de ocupație din Germania.

Acest plan nu a fost primit de Uniunea Sovietică. Dl. Molotov a atras atenția că deși în anumite condițiuni ajutorul american poate fi foarte util Europei, totuși nu trebuie pierdut din vedere că ar fi foarte folositor pentru Statele Unite, amenințate de criza economică. D-sa și a precizat obiecțiunile astfel:

a) Programul cominde redresare după care Comitetul va putea dirija importul și exportul intereuropean favorizează Națiunile mari și tinde să lovească în suveranitatea Statelor mici obligându-le să renunțe la planurile lor de reconstrucție și industrializare. Ele ar fi astfel obligate să importe mărfuri fabricate din țările mari industriale în dauna dezvoltării industriei lor proprii.

b) Germania nu poate figura între aceste State întrucât situația ei nu poate fi discutată decât în Conferința Miniștrilor de Externe ai Marilor Puteri. În orice caz nu se poate admite ca resursele economice ale Germaniei să ia alte căi înainte de a fi satisfăcute reparațiile de războiu datorate de aceasta.

c) Înainte de a se elabora un program trebuie cunoscute exact posibilitățile de ajutorare ale Statelor Unite și stabilit dacă Congresul va sprijini Guvernul.

În concluzie dl. Molotov a declarat că Uniunea Sovietică ar sprijini un plan conform căruia fiecare Stat ar urma să indice singur nevoile pe care ar putea să le îplinească U.S.A. Aceste cereri vor fi examinate de un Comitet care le-ar transmite apoi Guvernului american.

În ceea ce privește pe dl. Bidault, d-sa nu a adus nici o propunere concretă ci numai promisiuni vagi că în ceea ce privește Germania, măsurile relative la producția ei vor fi conforme cu deciziile Miniștrilor de Externe și ale Consiliului de Control.

Nu s'a ajuns la vreun acord deoarece d-nii Bevin și Bidault au continuat să susțină până la urmă un plan care după cum a arătat dl. Molotov nu apăra decât interesele țărilor industriale din Occident.

La 2 Iulie cei doi Miniștri de Externe se despart, iar d-nii Bevin și Bidault, conform planului inițial nemărturisit opiniei publice hotărăsc să continue acțiunea lor în lipsa URSSului

Document declassificat
(HG nr. 1201 / 4.12.2012)

Discuțiile în Comisia
Economică O.N.U.

Rezultatele Conferinței ca și hotărîrea Angliei și Franței de a continua acțiunea au fost aduse și la cunoștința Consiliului Economic European al Națiunilor Unite în ședința din 6 Iulie a celei de a 2-a sesiuni la Geneva.

Reprezentanții Angliei și Franței au anunțat că Guvernele lor au primit sugestia de-lui Marshall și că sunt hotărîte să depună tot efortul pentru realizarea planului cu ajutorul tuturor statelor europene. Ei își exprimă speranța că și Consiliul Economic European va juca un rol important în realizarea acestui plan.

Dl. Zorin, delegatul Uniunii Sovietice repetă obiecțiunile ridicate la Paris de către dl. Molotov și declară că Statele Unite au furnizat detalii și informații Franței și Angliei, în timp ce acestea au fost refuzate Uniunii Sovietice. Astfel Anglia și Franța s'au înțeles în prealabil cu U.S.A. și au propus în conferință cele ce conveniseră între ele dinainte. Uniunea Sovietică nu putea fi de acord cu țelurile politice ascunse pe care le urmăreau Puterile Occidentale și și-a precizat la Conferință propunerile sale a căror acceptare ar fi făcut ca planul de ajutorare să aibă într'adevăr un caracter pur de ajutor economic.-

Conferința celor 16.

a) Invitații.

Ca urmare a hotărîrii de a continua acțiunea lor -hotărîre aprobată și de dl. Marshall- Franța, și Anglia invită Statele europene să participe la o conferință în care să se hotărască planul de "cooperare economică". Spania nu figura printre Statele invitate, ea fiind exclusă "temporar".

La conferință au luat parte 16 state și anume: Anglia, Austria, Belgia, Danemarca, Franța, Grecia, Islanda, Eire, Italia, Luxemburg, Olanda, Norvegia, Suedia Elveția, Turcia și Portugalia.

Au refuzat invitația: Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia, România, Ungaria și Jugoslavia.

Ca urmare a acestor refuzuri ale unor State care împreună ocupă o suprafață mai mare decât jumătate din Europa; unul dinobiectivele principale ale planului Marshall -atragera în sfera dolarului a întregii Europe a eșuat.

Document declassificat

(HG nr. 1201 / 4.12.2012)

b) Organizare.

Conferința se deschide în ziua de 12 Iulie. In prima ședință plenară se constituie un "comitet de lucru" format din câte un reprezentant al fiecărui Stat reprezentant, cu sarcina imediată de a întocmi un plan de organizare care să fie prezentat spre aprobare conferinței. Planul este aprobat la 15 Iulie.

Conform acestuia se înființează un organism inter-european numit "Comitetul de cooperare economică europeană", compus din câte un reprezentant al fiecăreia din cele 16 Națiuni. Comitetul trebuia să întocmească un raport care să fie remis Guvernului american cel mai târziu până la 1 Septembrie 1947. Lucrările urmau să fie conduse de un "Comitet executiv" în care vor intra Franța, Anglia, Italia, Norvegia și Olanda în scopul coordonării activității celor patru comitete tehnice și anume:

- 1) Agricultură și aprovizionare: Franța, Anglia, Danemarca, Grecia, Irlanda, Islanda, Italia și Olanda.
- 2) Siderurgie: Franța, Anglia, Luxemburg, Norvegia și Turcia.
- 3) Transporturi: Franța, Anglia, Belgia, Norvegia, Portugalia, Elveția și Turcia.
- 4) Energie: Franța, Anglia, Austria, Belgia, Danemarca, Grecia, Italia, Elveția și Turcia.

Subliniem că Franța și Anglia sunt reprezentate în toate cele patru comitete tehnice.

c) Raportul.

Câte de puțin puteau conta țările europene pe un ajutor masiv din partea Statelor Unite, au arătat clar însă lucrările "Comitetului de cooperare economică europeană". Comitetul a stabilit că deficitul de dolari a celor 16 țări pe timp de patru ani se ridica la 29 miliarde dolari. Suma a părut însă prea mare Guvernului american și dl. Clayton, pe atunci Secretar Adjunct al Departamentului de Stat, a dictat Comitetului să-și micșoreze cererile. Intervenția d-lui Clayton a avut efectul așteptat și cele 29 miliarde dolari s'au transformat în 22.400.000.000 dolari. "Chicago Sun" scria atunci pe bună dreptate, în legătură cu intervenția d-lui Clayton, că acesta "face impresia unui plantator din Sud care-și agită cravașa deasupra multîmii de debitori europeni infometați".

Preambulul celor 7 capitole ale raportului final, subliniază dependența prezentă și viitoare față de U.S.A. a celor 16 țări "ajutate". "Țările participante, declară Preambulul, sunt pe deplin conștiente că progresele observate până în prezent în reconstrucția Europei nu ar fi putut fi înregistrate fără ajutoarele considerabile și generoase acordate de U.S.A. anumitor țări. Reconstrucția europeană nu poate fi definitiv asigurată fără noi ajutoare din afară!"

Dar nici cel de al 2-lea raport al "Comitetului de colaborare" nu a fost acceptat de U.S.A.

Președintele Truman a numit trei Comisiuni speciale pentru studierea acestor propuneri. Aceste Comisiuni s'au grăbit să reducă din nou "ajutoarele" americane.

Raportul Comisiei
Harriman.

Raportul Comisiei Harriman publicat la 8 Noembrie 1947 limitează "ajutorul" american la maximum 17 miliarde dolari. (amintim că este vorba numai de recomandări, Comitetele Prezidențiale neavând calitatea să ia hotărâri). Raportul subliniază că suma "ajutorului" american, după 1948, va trebui să fie stabilită din an în an și "supusă atenției vigilente a Congresului pentru o revizuire eventuală". Cu alte cuvinte Guvernul american își rezerva dreptul de a întrerupe "ajutorarea" sau de a continua-o, conform condițiilor politice din țările respective.

Raportul Harriman este foarte semnificativ prin datele pe care le dă asupra influenței planului Marshall asupra viitorului Germaniei și a industriei celorlalte țări occidentale.

Citim în raport că ajutorul economic prevăzut pentru Germania va trebui să fie "mai important decât s'a stabilit la Paris, căci este esențial să aloce cantități mai mari de produse alimentare Germaniei pentru că producția de cărbuni din Ruhr, vitală pentru refacerea Europei, să poată fi sporită".

Dar dacă grija pentru stabilirea potențialului industrial al Germaniei de Vest se vedește cu claritate în raport, observăm pe de altă parte prezența unei tendințe nete de a frâna acea producție industrială a țărilor Europei de Vest care ar putea concura cu produsele americane. De pildă, privitor la capitolul fundamental al oțelului, raportul precizează:

- 1.- Nu trebuie ca țările europene să se aștepte să primească oțel brut.
- 2.- Oțelul semi-finit nu va putea fi exportat de U.S.A. în Europa decât în cantități limitate.
- 3.- Oțelul sub formă de produse manufacturate va putea fi exportat "în cantități substanțiale".

Document declassificat
(HG nr. 12017/4.12.2012)

Evident în aceste condiții, industria țelului din țările aderente la planul Marshall este dezavantajată și amenințată de concurența produselor finite americane.

În ceea ce privește materialul pentru exploatarea miniere și a echipamentului hidroelectric- raportul adaugă că "situația este de asemenea destul de delicată" sau, în termeni mai clari, că U.S.A. refuză furnizarea de material pentru exploatarea miniere, după cum se știe nu din lipsă de astfel de material ci pentru înlăturarea concurenței. Marelui Britanii, de pildă, a cărei industrie minieră necesită o grabnică înnoire a utilajului, nu i se oferă utilaj minier decât în cantități minime dar în schimb planul Marshall îi rezervă în cantități apreciabile praf de ouă și lapte condensate. Vom reveni mai jos.

Raportul Harriman afirmă că planul "celor 16" întocmit la Paris prevede o dezvoltare prea rapidă (!!) a industriei europene ceea ce ar aduce o scădere a prețurilor pe plan mondial. În realitate raportul Harriman desvăluie calculele de afaceri oamenilor Nord-Americani, preocupați de pericolul concurenței industriilor Europei de Vest. În legătură cu netemeinicia afirmațiilor raportului Harriman, cunoscutul ziar conservator englez "Observer" a subliniat că dacă raportul este acceptat de Congres, industria Europei Occidentale ar atinge nivelul din 1938 abia în 1960!

Raportul Comisiei Marshall.

În ceea ce privește raportul Comisiei prezidată de dl. Marshall, se arată clar că în schimbul "ajutorului" Americanii urmăresc să obțină controlul politic și economic asupra țărilor "ajutate". Raportul arată că dolarii americani trebuie să contribuie la "salvarea" Europei de "pericolul comunist". Se propune trimiterea și menținerea permanentă a unei comisii oficiale americane în fiecare țară aderentă la planul Marshall, în scopul de a "supraveghea" repartizarea sumelor împrumutate. Acest punct, evident, deschide calea către "supravegherea" și "controlul întregii economii a țărilor respective de către Americani.

Lunile treceau și țările aderente la planul Marshall nu primeau nici un dolar. De la 29 miliarde dolari s'a ajuns la 22.400 milioane dolari; Comisia Marshall era dispusă să meargă până la 20 miliarde, Comisia Harriman până la 17 miliarde. În cele din urmă Congresul american a votat un "ajutor interimar" de 522 milioane dolari din care a alocat o primă tranșă Franței (69,3 milioane dolari) Italiei (57,022 milioane dolari) și Austriei (21,294 milioane dolari) în primele zile ale anului în curs. Urmează ca Congresul să decidă forma definitivă a "ajutorării" țărilor Europei de Vest în cadrul planului Marshall.

Dacă cu trecerea timpului planul Marshall devenea din

Document declassificat
(HG nr. 1201 / 4.12.2012)

ce în ce mai nebulos în ceea ce privește suma globală a "ajuto-
rului" căpăta în schimb contururi mai precise în ceea ce privește
țelurile urmărite. Am arătat mai sus semnificația rapoartelor
Comisiilor Harriman și Marshall. Trebuie să menționăm însă și alte
declarații importante ale oamenilor politici americani.

Nouă precizări ale
oamenilor politici
americani.

Declarațiile oficiale ulterioare ale oamenilor politici
de răspundere Nord-Americani, vădesc aceiași preocupare de a lăsa
cu ajutorul planului Marshall în ramurile industriei de Vest
concurențe potențiale ale industriilor Statelor Unite, ca de pildă
industria metalurgică, industria de construcții de mașini, indus-
tria construcțiilor de vase, etc. Nici agricultura nu este exclusă.

În mesagiul Președintelui Truman către Congres, se
cere deschis reducerea construcției de vase în Europa de Vest, iar
în raportul Departamentului de Stat adresat Congresului se mențio-
nează expres că "este necesar a începe tratative pentru a se ob-
ține o amânare considerabilă a construcțiilor de vase cu un tonaj
total de 6,2 milioane tone, a căror construcție n'a început încă.

Privitor la industria oțelului și industria minieră
am adus câteva date mai sus.

În ceea ce privește agricultura Ministrul Agriculturii
Anderson a declarat fără înconjur că livrările de produse agricole
pentru Europa Occidentală sunt plănuite deoarece "Statele Unite
dispun în prezent de o suprafață de însămânțare mai mare ca ori-
când și fără planul Marshall există pericolul supraproducției de
produse agricole". Ministrul n'a arătat desigur nici condițiile
politice de care aceste livrări sunt legate, și nici faptul că
pentru a-și cuceri deșeurile pentru produsele lor agricole, Ame-
ricanii s'au străduit ca prin oamenii lor să obțină micșorarea
suprafețelor însămânțate cu cereale în țările Vest-europene, de
pildă în Franța.

O altă trăsătură generală a planului Marshall ieșită
la iveală în decursul timpului, este preocuparea Statelor Unite
de a obține dela țările Europei de Vest în cadrul planului Marshall
materiale strategice. Preocuparea aceasta s'a vădit în discuțiile
care au avut loc în Congresul american. Republicanul Garter, co-
laborator intim al Ministrului Harriman și Președinte al uneia
din Comisiile Camerei Reprezentanților, a cerut într'o dare de
seamă adresată Congresului ca Statelor Unite să li se acorde acce-
sul liber la resursele de materii prime strategice ale Angliei,
Belgiei, Franței și ale altor țări. Cererea a fost reluată de Pre-
ședintele Truman în mesagiul adresat Congresului prin care țările
debitoare erau încunostiințate de obligația de a li-va Statelor

Document declassificat
(HG nr. 1201 / 4.12.2012)

Unite materiale strategice "în condiții raționale și în cantități raționale"(1)

Aspectul militar și strategic al planului Marshall a fost subliniat între alții și de cunoscutul Bernard Baruch, om de afaceri și politician influent. În deziția sa în fața Comisiei de afaceri străine a Senatului, dl. Baruch a declarat că după părerea sa cel mai important element al planului Marshall constă în acapararea de U.S.A. a unui sistem de baze militare în Europa de Vest și în achiziționarea în timp de cinci ani a tuturor materiilor prime strategice nealterabile produse în întreaga lume (capitalistă).

Tot pe aceeași linie se află și amendamentul Mundt, adoptat la 20 martie a.c. de Comisia de afaceri străine a Camerei Reprezentanților. Amendamentul prevede că țările planului Marshall trebuie să permită Statelor Unite să dobândească pe teritoriile lor sau în posesiunile lor materii prime strategice la prețul fixat de U.S.A.

În momentul de față discuțiile continuă în ambele Camere ale Congresului american. Deși a trecut aproape un an de la discursul de la Harvard, planul Marshall nu a căpătat încă forma definitivă. Avem însă destule elemente, după ce am notat câteva din aspectele generale ale planului să arătăm concret dinamica sa în raport cu câteva din țările defrunte ale Europei de Vest. Vor fi astfel mai bine puse în valoare consecințele și semnificația economică-politică a planului Marshall.

Germania și planul Marshall.

Forma definitivă a planului Marshall aflându-se încă în studiul Congresului, nu putem indica date precise privitoare la programul furniturilor americane ce urmează să fie acordate Germaniei de Vest în cadrul planului Marshall.

Este demn de relevat însă că conducătorii politici Nord-americani au declarat public în repetate rânduri că unul din scopurile principale ale planului Marshall este restabilirea potențialului economic -și deci militar- al Germaniei. De pildă la 25 Iunie 1947, doar câteva zile după discursul d-lui Marshall, dl. Acheson atunci Secretar Adjunct al Departamentului de Stat, declara în cursul unei ședințe a Comisiei Camerei Reprezentanților pentru alocările de credite: "Guvernul american consideră restabilirea producției germane ca bază a planului pe care țările europene urmează să-l laboreze în urma propunerilor d-lui Marshall".

Document declassificat

(HG nr. 1201 / 4.12.2012)

Aceiaș idee a fost exprimată și de dl. [redacted], în termeni mai diplomatici: "restabilirea economiei germane este o necesitate vitală pentru reconstrucția Europei". (Conferința de presă la Londra, 11 Iulie 1947).

Raportul final al Conferinței de la Paris publicat în Noembrie 1947, este deasemenea semnificativ în această privință. După "sugestiile" Nord-americane, reprezentanții celor 16 guverne au recunoscut prioritatea ce trebuie acordatăredresării Germaniei, în special a Ruhr-ului. Cităm din raport: "Utilajul, materiile prime, produsele alimentare și celelalte furnituri indispensabile mării producției de cărbuni a Ruhr-ului, merită să se bucure de prioritate (!) în orice program de import stabilit pentru ansamblul Europei.

Restabilirea potențialului economico-militar al Germaniei, ca temelie a planului Marshall, este însă privită critic chiar de unele cercuri conservatoare. Notăm de pildă comentariul pe care l-a făcut atunci influența revistă conservatoare londoneză "Economist". Revista scria între altele: "Francezii și Polonezii, și împreună cu ei Belgienii și Olandezii văd în restabilirea fără control a industriei germane o dublă amenințare: pe deoparte o amenințare la adresă securității lor, pe de altă parte periclitarea nădejdilor lor de a substitui industriei germane industria lor proprie. Ei consideră planul ca o dezicere a credinței lor că aliații și nu foștii inamici trebuie cei dintâi înglobați în orice plan de refacere!"

Or, politica Nord-americană în Germania, în cadrul planului Marshall a fost tocmai de a îngloba pe aceasta cea dintâi în planul de "refacere", -de refacere în special a industriei grele de războiu pusă sub controlul american.

Actuala și viitoarea poziție de totală depedendență a Germaniei Occidentale față de U.S.A. reiese din următoarele date: După cum se știe, ca urmare a politicii puterilor occidentale, Germania de Vest este aproape complet despărțită de restul țării din punct de vedere economic și politic. Aceasta înseamnă că Germania de Vest este lipsită de materiile prime și de alimentele care în parte și proveneau din Estul Germaniei. Actualmente Germania Occidentală depinde de U.S.A. în ceea ce privește reglementarea importurilor de minereuri -de pildă minereul de fier- și de produse alimentare. Notăm, în legătură cu aceasta, că înainte de războiu Germania de Vest a importat 22 milioane tone fier (1938) și produse alimentare în valoare de 1.700.000.000 mărci.

Dar din Germania de Vest dependentă de U.S.A. americanii urmăresc să facă un arsenal și nicidecum o producătoare

Document declassificat
(HG nr. 1201 / 4.12.2012)

de mărfuri care ar putea la un moment dat rivaliza cu cele americane. Deaceia producția germană de mărfuri este frânată în limitele dorite de americani, în timp ce se încurajează producția de materii prime în special producția de fier și oțel, elemente de bază ale industriei de războiu. Această tendință reiese și din cifrele planului de import-export prezentate de autoritățile anglo-americane. Consiliului Bizonal din Frankfurt. Planul prevede un export de materii prime în valoare de 280 milioane mărci și un export de obiecte manufacturate în valoare de numai 100 milioane mărci.

Dacă însă dezvoltarea industriilor de pace germane este frânată (nivelul lor nu atinge decât 38% din nivelul antebelic) autoritățile de ocupație acordă un mare interes industriei de războiu menținând-o în funcțiune sau chiar reconstruindu-o, când este cazul în ciuda acordurilor cvadripartite existente.

Marea Britanie și
planul Marshall.

Începe să privește Marea Britanie, credem că doar câteva cifre vor ilustra pe deplin "filantropia" ce se ascunde în spațiile planului Marshall.

Se știe că în momentul de față Anglia traversează o perioadă de criză economică accentuată, provocată atât de cauze obiective cât și subiective. Nu insistăm asupra caracterelor crizei dar amintim că actualmente industria britanică are grabnică nevoie de utilaj, fără de care viitorul economiei engleze apare în culori destul de sumbre. Or, din cele 625 milioane lire alocate Mării Britanii de planul Marshall (cifre provizorii) 262 milioane lire, vor fi livrate în ...tutun și praf de ouă. Pe de altă parte, deși în Marea Britanie se resimte o mare lipsă de utilaj pentru industria siderurgică, ea nu va primi material decât în valoare de 8,5 milioane lire, și acesta eşalonat pe o perioadă de patru ani!

În același timp americanii au dispus reducerea construcțiilor navale engleze, una din industriile de bază ale Angliei. Aceasta concurează industria corespunzătoare americană, la rândul ei amenințată de șomaj. Guvernul britanic a redus deci aprovizionarea cu oțel a șantierei navale engleze cu 20%. Primele semne de șomaj și greve de protest s'au și ivit în regiunile lovite de măsurile Guvernului britanic (Clyde, etc.).

Franța și planul
Marshall.

Nici interesele Franței nu sunt menajate de planul Marshall.

Document declassificat
(HG nr. 1201 / 4.12.2012)

Industria franceză duce o lipsă acută de cărbuni și francezii speraseră că în contul reparațiilor li se vor alocă însemnate cantități de cărbuni din Ruhr. În cadrul planului Marshall americanii nu numai că nu satisfac această cerere ci prevăd ca Franța să exporte anual 6 milioane tone din minereul de fier loren pentru a mări producția industriei grele din Ruhr. În schimb îi oferă cărbune american la un preț ridicat.

Chiar un reacționar inveterat ca Paul Reyanud este nevoit să constate în ziarul "Vie Francaise" că planul Marshall nu contribuie la mărirea potențialului industrial al Franței.

Italia și planul
Marshall.

În ceea ce privește Italia, planul Marshall dacă va fi pus în aplicare în întregime va provoca deasemenea frânarea industriei naționale. Conform intereselor americane industria italiană trebuie să se mărginească la prelucrarea materiilor prime care se găsesc în Italia propriu zisă și să renunțe la acele ramuri industriale prelucrătoare de materii prime importate. În special americanii au manifestat opoziție față de dezvoltarea metalurgiei negrebitaliene, a industriei hârtiei, a industriei construcției de mașini, etc. urmând ca Italia să se concentreze în special asupra industriei ușoare și alimentare...

Pentru exemplificare amintim recentul articol al ziarului economic italian "Globo" în care se arăta că industria italiană de mașini agricole este amenințată cu suspendarea completă a producției. "În cercurile industriale italiene -scrie ziarul- a provocat o mare îngrijorare știrea că în cadrul planului Marshall, Statele Unite vor exporta în Italia mașini agricole în valoare de 16.800.000 dolari. Este știut că Italia poate satisface ea însăși nevoile de mașini agricole ale țării și, mai mult, că un mare număr de mașini agricole destinate exportului se află în entrepozite". (18 Martie 1947).

Perspectiva de a se vedea împins înapoi în perioada manufacturată, face ca poporul italian să intensifice lupta împotriva planului Marshall.

Concluzii.

Planul Marshall pune probleme speciale în legătură cu fiecare din țările "ajutate". Credem însă că și din datele de mai sus reiese că planul nu numai că nu solu-

Document declassificat
(HG nr. 1201 / 4.12.2012)

ționează problemele economice ale țărilor din Apus dar deschide calea spre o imixtiune din ce în ce mai pronunțată a capitaliștilor americani în viața politică și economică a Statelor respective.

Nu putem ști în momentul de față care vor fi liniile definitive ale planului Marshall. La 16 Martie 1948 Senatul American a adoptat un proiect de lege pentru "ajutorarea" Europei, cu 69 de voturi contra 17. Aceasta nu înseamnă că planul Marshall a intrat în vigoare. Urmează ca Adunarea Reprezentanților, cea de a doua Cameră a Congresului să adopte și ea planul Marshall. Se pare însă că textul care va fi aprobat de Camera Reprezentanților va fi diferit într-o oarecare măsură de cel aprobat de Sănat. O Comisie mixtă va trebui atunci să studieze cele două proiecte și să elaboreze un text comun pentru a fi supus semnăturii Președintelui Truman. (Nu avem încă date asupra textului aprobat de Senat). Din datele existente se poate afirma că alocările se vor face pe timp limitat -anual- iar aparatului administrativ american, "supraveghetor" al aplicării planului Marshall în Europa, i se vor acorda cele mai largi posibilități de a dicta voința sa debitorilor.

Remarcăm că și în U.S.A. opoziția față de planul Marshall se face simțită nu numai din partea cercurilor progresiste ci și din partea anumitor deputați reacționari care se tem de efectul pe care l-ar putea avea aprobarea de credite masive de către Congres în preajma alegerilor. În adevăr, spre deosebire de planul Dawes care prevedea finanțarea pe cale particulară (Bănci) planul Marshall prevede că alocările de dollari se vor face din buget, respectiv din buzunarul contribuabililor.

Pe de altă parte situația politică din Europa Occidentală evoluiază de așa manieră, încât capitaliștii americani se tem să riște investiții pe termen lung.

Lunile care au trecut dela 5 Iunie 1947 -discursul dela Harvard- până azi au desvăluit adevăratele țeluri ale planului Marshall și opoziția populară împotriva lui s'a intensificat.

X X X

Menționăm că la 15 Martie 1948 s'a deschis la Paris o nouă conferință a celor 16 state participante la planul Marshall. Din puținele informații care le avem, reiese că s'a hotărât invitarea Germaniei Occidentale la lucrările Consiliului de cooperare economică europeană.